

Kursplan

Nämnden för utbildningsvetenskap
Institutionen för språk och litteratur

1FL005 Språkutveckling och litteracitet i förskolan, 15
högskolepoäng

Language acquisition and literacy in pre-school, 15 credits

Huvudområde

Svenska språket, Litteraturvetenskap

Ämnesgrupp

Svenska/Nordiska Språk

Nivå

Grundnivå

Fördjupning

G1F

Fastställande

Fastställd av institutionsstyrelsen vid Institutionen för språk och litteratur 2011-08-19

Senast reviderad 2012-05-22. Revidering av litteraturlista.

Kursplanen gäller från och med höstterminen 2012

Förkunskaper

1FL001 *Förskolan – barns första skola*

Mål

Delkurs 1 Barns språkutveckling, 7,5 hp

Efter avslutad kurs skall den studerande kunna:

- beskriva generella drag i barns språkutveckling, från de första språkljuden till byggandet av meningar
- redogöra för grundläggande begrepp och teorier om barns språkutveckling
- beskriva hur barns språkutveckling kan stimuleras, observeras och dokumenteras i förskolan
- genomföra mindre studier av barns språkutveckling
- redogöra övergripande för flerspråkighet och språksvårigheter.

Delkurs 2 Litteracitet och kommunikation i förskoleåldern, 7,5 hp

Efter avslutad kurs ska den studerande kunna

- redogöra för teoretiska och didaktiska perspektiv på språklig medvetenhet och litteracitet och redovisa hur dessa perspektiv kan komma till uttryck i didaktiskt

arbete i förskolan utifrån de språkvärldar som omger barn med olika bakgrund och förutsättningar

- diskutera hur barn och barndom uttrycks i populärkultur, kommersiella texter och digitala miljöer som omger barn i förskoleåldern och ur det perspektivet analysera betydelsen av dessa muntliga och skriftliga texter för barns språkutveckling
- redogöra för berättandets betydelse för den förberedande läs- och skrivutvecklingen liksom språkstimulans genom olika uttrycksformer, såsom film, skönlitteratur och drama för barn samt diskutera dessa konststarters betydelse för utveckling av barns språk och kommunikation.

Innehåll

Delkurs 1 Barns språkutveckling

Kursen ger en introduktion till barns språkutveckling, från de första språkljuden till byggandet av meningar. Språkutveckling på olika nivåer – ljudstruktur, ordförråd, grammatik och pragmatik – studeras. Kursen fokuserar främst på barns förstaspråkutveckling, men berör även flerspråkighet och språksvårigheter.

Delkurs 2 Litteracitet och kommunikation i förskoleåldern

I kursen diskuteras och problematiseras barns utveckling av språklig medvetenhet och litteracitet. Samtalets och berättandets betydelse för den förberedande läs- och skrivutvecklingen behandlas liksom språkstimulans genom olika uttrycksformer, exempelvis drama. Delkursen tar sin utgångspunkt i de olika språkvärldar som omger barn i förskoleåldern i mötet med texter som når barnen via populärkultur, kommersiella texter och IT.

För att stärka kopplingen till utbildningens praktik genomförs fältstudier. Under fältstudierna observerar studenten språkutvecklande verksamhet i förskolan.

Professionsbas och professionell progression

I förhållande till tidigare genomförda kurser fortsätter studenten att utveckla sin kompetens att använda IKT som pedagogiskt verktyg och att öka sin kommunikativa förmåga för att genom tal, samtal och lyssnande kunna stimulera barns språkutveckling.

Vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig progression

I förhållande till tidigare genomförda kurser fortsätter studenten att utveckla sin kompetens att tillgodogöra sig aktuella och relevanta forskningsartiklar, att öka sin kommunikativa förmåga i tal och skrift och att redovisa resultat från forskning med relevans för professionen.

Undervisningsformer

Undervisningen bedrivs i form av föreläsningar, seminarier, laborationer och fältstudier.

Examinationsformer

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd.

För betyget Godkänd ska de förväntade studieresultaten vara uppnådda. För kursbetyget Väl Godkänd ska minst 7,5 hp av kursens delmoment vara väl godkända. Omtentamen erbjuds inom sex veckor efter ordinarie tentamenstillfälle (inom ramen för ordinarie terminstid).

Kursens båda delkurser examineras genom skriftliga och muntliga prov, genomförande av självständigt arbete och genom aktivt deltagande i seminarier. Vissa uppgifter redovisas med stöd av IKT.

Kursvärdering

Efter avslutad kurs genomförs en kursvärdering som sammanställs skriftligt och återkopplas till studenterna. Sammanställningen redovisas för aktuella institutionsorgan och för berört programråd, samt arkiveras av kursansvarig institution.

Övrigt

Eventuella merkostnader i samband med uppgifter eller dylikt bekostas av den studerande.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Kurslitteratur

Delkurs 1 Små barns språkutveckling

Axelsson, Monica. Senaste upplagan. "Litteracitetsutveckling i Stockholms flerspråkiga förskolor". I: Axelsson, Monica, Rosander, Carin. & Sellgren, Mariana. Senaste upplagan. *Stärkta trådar – flerspråkiga barn och elever utvecklar språk, litteracitet och kunskap*. Språkforskningsinstitutet i Rinkeby, s. 19–98. 79 s.

Bjar, Louise & Liberg, Caroline (red.) Senaste upplagan. *Barn utvecklar sitt språk*. Studentlitteratur. Ca 100 s. (urval).

Flerspråkighet i förskolan. Senaste upplagan. Skolverket. 192 s.

Holm, Lars. Senaste upplagan. "Språklig utvärdering i förskolan". I: Holm, Lars & Laursen, Helle Pia (red.) *Språklig praxis i förskolan*. Studentlitteratur. 18 s. (urval).

O'Grady, William. Senaste upplagan. *How children learn language*. Cambridge University Press. 240 s.

Sandvik, Margareth & Spurkland, Marit. Senaste upplagan. *Språkstimulera och dokumentera i den flerspråkiga förskolan*. Studentlitteratur, kap. 2–3. 27 s.

Svensson, Ann-Katrin. Senaste upplagan. *Barnet, språket och miljön: från ord till mening*. Studentlitteratur. 231 s.

Wedin, Åsa. Senaste upplagan. *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. Studentlitteratur, kap. 2-4. 31 sid.

Westerlund, Monica. Senaste upplagan. *Barn i början. Språkutveckling i förskoleåldern*. Natur & kultur. 184 s.

Därtill tillkommer aktuella styrdokument för verksamhet i förskolan. Se www.skolverket.se

Ytterligare artiklar och annat undervisningsmaterial som distribueras av institutionen. Ca 50 s.

Delkurs 2 Litteracitet och kommunikation i förskoleåldern

Auraldsson, Kerstin. Senaste upplagan. *Börja berätta! Om sagor och berättande samt sagotips i olika genrer*. 3:e uppl. Bibliotekstjänst, 272 s.

Bjar, Louise & Liberg, Caroline (red.) Senaste upplagan. *Barn utvecklar sitt språk*, kap. 10. 24 s.

Björk, Maj. & Liberg, Caroline. Senaste upplagan. *Vägar in i skriftspråket tillsammans och på egen hand*. Natur och kultur. 166 s.

Björklund, Elisabeth. Senaste upplagan. *Att erövra litteracitet: Små barns kommunikativa möten med berättande, bilder, text och tecken i förskolan*. Akademisk avhandling. Acta Universitatis Gothoburgensis. Ca 150 s. (urval).

Edwards, Agneta. Senaste upplagan. *Bilderbokens mångfald och möjligheter*. Natur och kultur. 139 s.

Einarsson, Jan. Senaste upplagan. *Språksociologi*. Studentlitteratur. Ca 100 s. (urval).

Fast, Carina. Senaste upplagan. *Literacy: i familj, förskola och skola*. Studentlitteratur. 168 s.

Gjems, Liv. Senaste upplagan. *Barn samtalar sig till kunskap*. Studentlitteratur. 149 s.

Granberg, Ann. Senaste upplagan. *Småbarns sagostund: kultur, språk och lek*. Liber. 144 s.

Kümmerling-Meibauer, Bettina. & Surmatz, Astrid (red.) Senaste upplagan. *Beyond Pippi Longstocking: Intermedial and International Approaches to Astrid Lindgren's Work*. Routledge. Ca 100 s. (urval).

Wojcik-Andrews, Ian. Senaste upplagan. *Children's films: history, ideology, pedagogy, theory*. Garland. Ca 100 s. (urval).

Därtill tillkommer aktuella styrdokument för verksamhet i förskolan. Se www.skolverket.se

Barnlitteratur och barnfilm tillkommer i överenskommelse med undervisande lärare.